

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

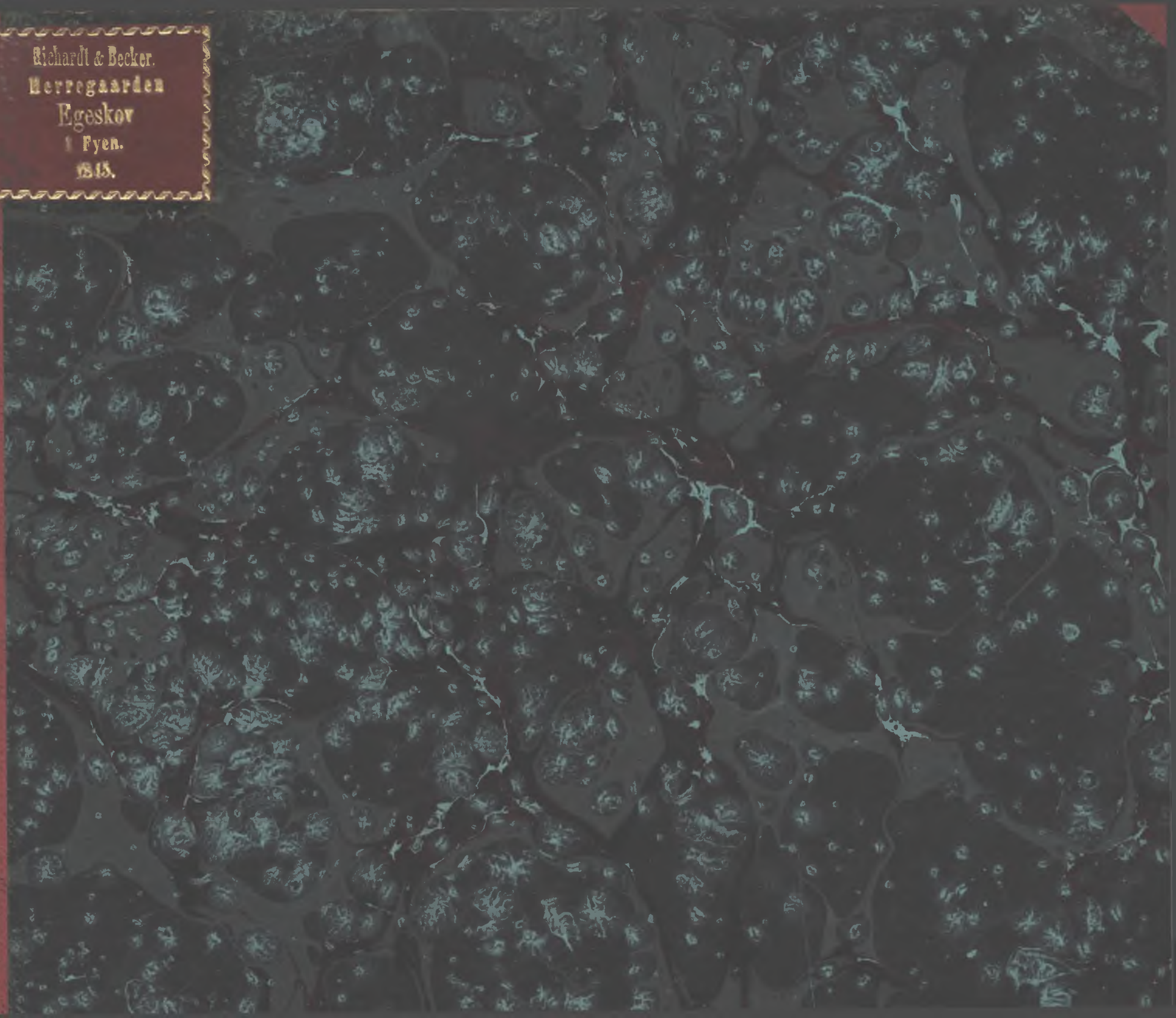
Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Richardt & Becker.
Herregaarden
Egeskov
i Fyen.
1845.

F. Richardt del. A. Nay lith.

C. A. Reitzels Forlag.

Em. Bærentzen & Co. lith. Inst.

E G E S K O V,
i Fyen, opført 1554.

E G E S K O V,

i Fyen, opført 1554.

I Overndrup Sogn, Sunds Herred i Svendborg Amt, 2½ Mile fra Svendborg, ligger Herregaarden Egestov eller, som den vel ogsaa benævnes, Egestovgaard, tæt ved Landeveien mellem Faaborg og Nyborg, som adskiller Bondebyen af samme Navn fra Herregaardens Havemuur og lidt længere borte, ved Sognebyen Overndrup, krydser Landeveien fra Odense til Svendborg. Egestov ligger meget høit, paa Grændseshjeldet mellem de tre Herreder Sunds, Salling og Gudme, er omgivet af frugtbare Marker og herlige Skove, men kan egentlig ikke siges at ligge smukt, hvorvel Diet overalt støder paa et smilende og rigt Landskab, thi Hovedbetingelsen for et Landskabs Skjønhed, Vandet, mangler her aldeles. — Den store, antike Hovedbygning præsentere sig isøvrigt meget godt med sine Taarne, sine taffede Gavl og anseelige Grave. Den er opført 1554 af Rigets Marsk, Frands Brokkenhuus, der til Stedet for sin Borg efter hiin Tids kløgtige Wiis valgte et Morads, hvori han lod nedramme Pæle; herover lagde man da krydsvis et dobbelt Bjelkelag og ovenpaa disse opførtes de solide Mure; det Hele blev naturligvis omgivet med Grave, over hvilke en Vindebro førte til Porttaarnet. Naar Vandet i Graven staaer lavt, kan man endnu see Bjelkerne og maa beundre deres Lykkelse og Varighed, thi de have allerede i henved 300 Aar baaret deres uhyre Byrde og ville vel rimeligvis ikke saa snart forgaae — en kraftig Modsvæning til Nutidens Pindværk.

Hovedbygningen, som nu ved steensatte Dæmninger er forbunden saavel med Gaarden som med Haven, bestaaer af to parallelt sammenbyggede Huse, ligesom Tølløse, men her i deres oprindelige Skikkelse med adskillte Tage, saaledes som man endnu almindeligen seer dem i Holland og hollandse Bygmestere i det 16de Aarhundrede skulle have opført dem her i Landet; Huset har — som en Følge af denne eiendommelige Stil — en uforholdsmæssig stor Dybde, der i dette Tilfælde endnu forsøges ved at Adskillelsesmurens Lykkelse udgjør flere

Alen. Det vestre Hus vender ud imod Ladegaarden, har taffede Gavl og i Midten et stort, firkantet, kobbertakt Porttaarn, hvorigjennem Hovedindgangen er og det af en ægte gammel Vindebrænde, snæver og ubequem; det østre Hus, der vender ud imod Haven, er for hver Ende forsynet med et rundt Taarn, og saavel paa disse som paa hele Bygningen findes overalt antike Stræter. Ogsaa Husets Indre er for største Delen vedligeholdt i gammel Stil, især i anden Etage, hvor man strax træder ind i en stor Sal eller Hal, hvis Loft hviler paa en utrolig Mængde svære Egebjælker, den ene tæt ved Siden af den anden og af en saa anseelig Længde at de naae igjennem hele Hallen; her i Landet vilde man vist neppe mere finde en eneste Ege, der var istand til at levere en saadan Bjelke, og der er endnu Syn for Sagen, at Gaarden i hiin Tid med Rette har baaret sit Navn. — Egestov skal have ligesaa mange Vinduer, som der findes Dage i Aaret, ligesaa mange Dørre, som der findes Uger, og ligesaa mange Skorstene, som der findes Maanedre; om dette virkelig forholder sig saa, skal jeg ikke kunne sige, men lignende Sagn ere meget almindelige. — Den ældre Bygning skal have staaet Vest for den nuværende, der hvor nu Hollænderbygningen ligger; ved dennes Opførelse stødte man i Grunden paa et heelt Gulv, der bestod af brændte og glasfærdige Muursteen af forskellig Farve og Figur og saae ud som Mosaik. Det gamle Egestov har neppe været beboet, men tværtimod efter almindelig Stik i det 14de og 15de Aarhundrede ikke været stort andet end en sædvanlig Bondegaard, thi i hiin Periode var Avelingen en Biting, og af deres Bøndergods levede dengang Herremændene. Den første Gang, jeg har truffet paa Navnet, er i Aaret 1405, da Gaarden tilhørte Lydeke Schinkel af den ældgamle sydslesvigiske Slægt, der førte tre Søblade i Vaabenet og uden Tvivl kun var en Green af Sehestederne, skøndt den under sit nye Navn i det 14de og 15de Aarhundrede næsten var baade talrigere og mægtigere end

E G E S K O V,

i Fyen, opført 1554.

Hovedstammen. Denne Lydeke Schinkel er ganske sikkert den samme Mand, som forekommer iblandt de mægtige Sørøvere, der i saa mange Aar havde foruroliget Hansestedernes Søfart og kun med stor Vanskelighed lode sig bevæge til at slutte en fire Aars Stilstand med Dronning Margrethe og Hansestederne i Aaret 1386; næsten alle de Vikinger, som ved denne Leilighed nævnes, vare Adelsmænd fra Fyen og alle Lydsfere, der formodentlig i de holsteenske Grevens Tid havde faaet Gods paa denne D. — Derefter forekommer i Aarene 1453—54 en Johan Schinkel af Egeskov, Bøvner, og senere en Jørgen Schinkel til Egeskov, der har levet i Slutningen af det 15de Aarhundrede. — Otto Schinkel af Egeskov forekommer 1510—16; Povel Schinkel til Egeskov 1518, i hvilket Aar han folgte Egeskov Gaard og Mølle med 5 Gaardsfæder til Laurids Schinkel eller Linhuus paa Juellskov, som i sit Vaaben førte en Hjort og var af en ganske anden Familie, om end beslægtet med den foregaaende. Han blev 1523 Rigsraad, indkjøbte fra 1518—33 6 Gaarde i Egeskov, Hundtofte, Rubme og Trunderup og døde 1533, netop tidsnok til at undgaae at være Vidne til de Ulykker, som Borgerkrigen bragte over Danmark i de paafølgende tre Aar; hans Enke, Fru Hilleborg Wille til Egeskov, døde 1536, hvorefter Døtrene, Anna, Hilleborg og Rigborg Linhuus, eiede Gaarden i Kallebæskab, indkjøbte 3 Gaarde og et Boel samt lode foretage den første bekendte Rebning eller Opmaalning i Aaret 1540, hvorefter Egeskov ansattes til tre Gaardes Afl. I disse fire Dameres Tid rasede den frygtelige Grevens Fejde, hvorved Egeskov naturligtvis har lidt meget, dog blev Hovedgaarden neppe brændt, hvilket er saa meget mærkeligere som Danmarks Marsellanere, Borgerne i Svendborg, paa deres Udslæggelsestog til Odense maatte her forbi.

Af de tre Søstre ægtede Anna Schinkel eller Linhuus den berømte Rigsraad, og Marsk Frands Brokkenhuus til Brangstrup, — efterhaanden forlehnet med Nyborg, Taasinge, Tranekjær med Langeland, Holmekloster, Kjøbenhavn, Krogen, Abrahamstrup samt Bor Fruer Kloster i Roskilde, — der udmærkede sig saameget i Aarene 1565—69 i Krigen mod de Svenske og troligen understøttede den berømte Daniel Rangau, men uhykkeligtvis — ligesom denne — faldt ved Belæringen af den elendige Røde Barberg i Halland i Aaret 1569. I det navnkundige Slag ved Svarteraa eller Falkenberg, d. 18 Oct. 1565, commandede Frands Brokkenhuus allerede Infanteriet, uagtet han endnu Aaret iforveien var Chef paa et Orlogsskib under Hertug Frolles Commando. Den 18 August 1566 var han saa heldig at bemægtige sig den svenske General Carl Morhay tilligemed dennes Ræstcommanderende, netop som de vare ifærd med at recognoscere den danske Leir; den Overstcommanderende, Carl Morhay, blev fanget af „tvende af Fru Luttes (Podebusk) Stalddrenge“ og den Ræstcom-

manderende af „tvende Rosenkrandsis Svende“. 1567 anførte Frands Brokkenhuus en Expedition til Norge, hvorfra de Svenske bleve fordrevne, og samme Aar blev han udnævnt til Rigets Marsk, hvilken Værdighed Daniel Rangau, som Fremmed, ikke kunde naae. I October Maaned 1567 begyndte Armeen det bekendte Plyndringstog i Sverrig, som først endte d. 14 Febr. 1568 og paa hvilket atter den svenske Overstcommanderende, denne gang Hogenskild Bjelke, blev fanget tilligemed Generalerne Erik Hendriksen og Steen Banner, Gouvernøren over Smaaland, Anders Griis, foruden en Mængde andre Officerer. Herom hedder det i Krøniken: „Christoffer Krabbis Dreng tog alleene Hr. Hogenskild og Hr. Steen Banner til fange, Anders Griis var moren kommen derfra, men bleff dog optagen, hindret og fangen aff Hendric Herlofs Dreng“. Med Rette har man kaldt denne Krig een af de meest nationale, Danmark nogenfinde har ført, hvorom de anførte Udtryk ikke afgive et ringe Vidnesbyrd.

Frands Brokkenhuus har iøvrigt været en temmelig selvraadig Lehnsmænd, som med altfor stor Iver paatalte Kronens Lørd, thi gjentagne Gange blev han stævnet ind for sin Embedsførsel og ikke altid frikendt; een af Klagerne imod ham, som der dog ikke kom noget videre ud af, var at han som Lehnsmænd i Nyborg havde frataget Præsten i Overndrup Landgilden af to Gaarde, der af denne meentes at høre til Kaldet; men i den Tid gik det som bekendt stærkt ud over Geistligheden. Med sin Fru fik Frands Brokkenhuus Egeskov og indkjøbte efterhaanden 40 Gaarde, foruden jus patronatus til Overndrup Kirke; han lod desuden optage en Mængde Synsforretninger over Grændsestellet mellem Egeskov og de tilstødende Byer. Hans Fru døde allerede den 2 Jult 1565 paa Egeskov, han selv den 14 Novbr. 1569 i Halmstad og begge bleve de begravede i Overndrup Kirke.

Deres eneste Søn, Laurids Brokkenhuus til Egeskov, Brangstrup og Kjerstrup paa Lolland, erhvervede ogsaa endel Gods til Egeskov, deels ved Kjøb, deels ved Mageffte; han var i 22 Aar Lehnsmænd i Nyborg, en kort Tid ogsaa paa Tranekjær. Alt i sit 19de Aar blev han gift med den otte Aar ældre Karen Skram, Datter af den berømte Admiral og Rigsraad, Hr. Peder Skram til Urup, med det hæderlige Tilnavn: Danmarks Riges Vovehals; hun overlevede ham, og de ligge begge i Overndrup Kirke. Laurids Brokkenhuus er forresten ingenlunde bekendt fra nogen fordeelig Side og viser sig i sin hele Færd som haard, brutal og hævnjerrig. I Aaret 1571 myrdede han i Kjøbenhavn „uden al skjellig og billig Marsag“ et Fruentimmer, hvilken Sag endnu 1582 ikke var afgjort; med en anden Adelsmand, Iver Raas, var han i alvorlig Strid og „Slagsmaal“, hvorom dog nu kun saare lidt vides; fremfor alt, i Anledning af hans Datter Rigborgs Forseelse viste han

E G E S K O V,

i Fyen, opført 1554.

en saa grusom — næsten forfærdelig — Strængbed; at hans Billede fands paaer for Eftertiden med mørke Træk. Sagen med hans Datter bliver det nødvendigt at omtale lidt udførligere, da den griber saa meget ind i Egeffovs Historie. Rigborg Brokkenhuus var Hofdame hos Christian den Fjerdes Dronning, Anna Catharina, og fødte den 24 Juli 1599 en Søn, til hvilken Kongens Kammerjunker, Frederik Rosenkrands til Rosenbold, udlagdes som Fader, hvilket han ogsaa vedgik, men almindeligen antoges Kongen for i det Mindste at have deelt Damens Gunst med ham, og hendes Fader var fuldkommen overbevist herom. Rasende over den hans Familie overgaaede Skam nægtede han paa det Bestemteste sit Samtykke til en Forbindelse mellem de unge Folk, — endskjøndt Rosenkrands erklærede sig beredt til at ægte den forførte Pige, — og paakaldte de da gjeldende barbariske Love imod de Skyldige; Lovens fakkatte, at Forføreren skulde miste sin Ære og sine to Fingre, Pigen indespærres sin Livstid. En saadan Dom blev ogsaa affagt, efterat Laurids Brokkenhuus med grusom Haand havde ladet Rosenkrands — som var flygtet til Hamborg, men af Magistraten bleven udleveret, — adspørge, om han hellere vilde miste Livet end Æren, da han i saa Fald vilde være fornøjet hermed. Kongen formilbede Dommen derhen, at den Skyldige skulde drage til Udlandet og stride imod Tyrken, paa hvilket Vilkaar endog saa undertiden Livsstraffen blev eftergivet, og Rosenkrands døde i Aaret 1602 i Mähren ved et uhykkeligt Tilfælde, uden at have faaet Æresopreisning. Pigen blev indespærret paa Egeffov i et Bærelse i anden Etage, som endnu paavises, hvor Maden blev raft hende gjennem et Hul paa Dørren og hvor hun tilbragte 5 lange Aar indtil Faderens Død, blot med en Pige til sin Opvartning. — En saadan Indespærring kaldte man dengang Indmuring, formodentlig fordi den var en Levning af den catholske Straf for Konner, og den var temmelig almindelig i Frederik den Andens Tid. Laurids Brokkenhuus skal endnu til Spot have ladet sin Datters Billede sætte paa Dørren til Gaardens Locum, og rimeligviis er dette endnu at see i første Etage i Gangen, hvor en Dame i Gyldenshyffes Klæder er afbildet paa Dørren af et Slags Skab, som uden Tvivl har været et ganske andet Møbel. — Ved Faderens Død i Aaret 1604 lod Moderen strax sin Datter komme løs, og denne boede siden paa Nybøllegaard i Svendborg Amt under Navn af Fru Rigborg og ned indtil sin Død i Aaret 1641 Alles Agtelse; den haarde Revselse havde baaret gode Frugter.

Efter Mandens Død beholdt Fru Karen Skram Egeffov som Enkesæde indtil 1618, da hun overdrog det til sin Svigersøn, Jacob Ulfeld til Urup og Ulfeldsholm, Rigsraad og Rigets Kantler samt Lehnsmænd paa Nyborg Slot, der var gift med hendes Datter, Birgitte Brokkenhuus, og i

Aaret 1616 for 40,000 Rdl. havde købt Gaarden — med Overndrup Kirke samt Bøndergods i Overndrup, Egeffov, Trunderup, Snarup, Rudme og Volstrup Byer foruden nogle Gaarde i Vester Herred i Jylland — af sine Medarvinger, Jacob og Frands Ulfeld samt Frands Bogviss til Damøbo, i hvis Lod den var faldet ved Skiftet i Aaret 1615. — Jacob Ulfeld solgte den ældgamle Familiegaard Ulfeldsholm, nu Hølkenshavn, og flyttede derfor alle sine Forfædres Rister fra Bindinge til Overndrup Kirke, hvor han i Aaret 1616, altsaa forinden Svigermoderen havde astraadt ham Gaarden, oprettede et smukt Epitaphium over dem i poleret graa Sandsteen, hvilket endnu er til. Han døde 1630 og af hans mangfoldige Børn synes de fem Sønner, Knud, Laurids, Corfitz, Ebbe og Mogens, at have deelt Hovedgaarden imellem sig, indtil Laurids efterhaanden udkjøbte de Andre, ligesom han ogsaa fra sine øvrige Sødfænde indløste endeel af Bøndergodset. Han eiede isøvrigt Urup og Harridslevgaard, skal aldrig have faaet sig godt med sin berømte Broder, Grev Corfitz, og derfor ikke kunnet gjøre sin Lykke under Christian den Fjerde, men var maaskee af samme Grundyndet af Frederik den Tredie, der besøgte ham paa Harridslevgaard. 1648 folgte han Egeffov til sin Svigerfader, Hr. Oluf Warsberg til Balstrup, Ridder og Rigsraad; til Gaarden hørte da Overndrup Kirke, 1 Mølle, 28 Gaarde og 11 Huse, og han indkjøbte endnu 5 Gaarde og 1 Huus og folgte Eiendommen 1656 til den fra Souverainitetshistorien saa bekendte Rigsraad og Oversecretair Otto Krag til Boldbjerg, Flintholm, Løitved, Stjoldemose og Wibygaard, der nok blandt alle Magthaverne var den, som vanskeligst kunde forvinde Souverainitetens Indførelse og — i Haab om bedre Tider — skaffede den originale Haandfæstning til Side, saa at man maatte lade sig nøie med at cøpsere en Copie; først i Aaret 1710, 44 Aar efter hans Død, fandtes Originalen i Fyen i et Stervbo. — Efter Otto Krag's Død i Aaret 1666 tilfaldt Egeffov hans Enke, Fru Anna Rosenkrands, som levede indtil 1688 og efterlod sig 2545 Td. Hartkorn, til 5 Hovedgaarde. Heraf fik Sønnen, Geheimeraad Niels Krag, Egeffov, Stjoldemose og Flintholm med 186½ Td. Hartkorn Hovedgaardstærk, 1287½ Td. Hartkorn Bøndergods og 43 Td. Hartkorn matr. Tiender; han eiede desuden Løitved og havde allerede forsonet sig saa fuldkommen med den nye Regjering, at han ikke tog i Betænkning at gaae i dens Tjeneste, blev Geheimeraad, Deputeret i Rentekammeret og hvid Ridder og døde 1713, hans Frue, Sophie Juel, — en Datter af den berømte Admiral Niels Juel, — 1722.

Sønnen, Etatsraad Niels Krag, var en udmærket Landmand, bestyrede sine Godser meget godt og lagde en stor Deel Bønderjorder under sine Hovedgaarde, hvortil der dengang let meddelees Tilladelse; herover var han imidlertid

E G E S K O V,

i Fyen, opført 1554.

nær kommen i Proces med en Nabo, Grev Trampe til Hjeltebro, der ogsaa besad Gods i Dverndrup og derfor paa det Alvorligste protesterede imod at Statsraad Krag indtog en Deel af denne Byes Fælled og lagde den ind under Egeffov; Sagen blev dog bilagt i Mindelighed 1736. Haven paa Egeffov har han anlagt og den ansaaes i hans Tid for den smukkeste i Fyen, hvilken Berrømmelse den nu ikke mere gjør Fordring paa. Statsraad Krag var Deputeret i Sø-Commissariatet og døde 1740, hvorefter hans Enke, Fru Sophie Juul, Admiral Just Juuls Datter, overtog Bestyrelsen af de fire Godser, da deres eneste Søn, Frederik Christian Krag, kun var 14 Aar gammel. Denne, som med Rette kaldes: den forlorne Søn, fandt tidlig Smag i sin Tidssyppige Hofliv, blev Kammerjunker hos Dronning Juliane Marie og gif sig til Paris, hvor han syntes saa godt om Ludvig den Femtendes Hof at det kostede ham Livet; han døde 1763, „fordi han havde levet for meget“, og med ham uddøde den ældgamle danske Familie Krag. Moderen folgte 1755 Røttved, 1768 Hlintholm og 1784 Egeffov; Skoldemose tilfaldt ved hendes Død Fætterten, Conferentsraad von Dbelig, Professor juris ved Kjøbenhavns Universitet. 1770 havde hun ved Dverndrup Kirke opført et Hospital, 1743 faaet Tilladelse til sammesteds at anlægge en Kro.

Egeffov købte Geheimeraad Henrik Wille til Stamhuset Hvedholm med Hovedgaardene Hvedholm, Østrup, Steensgaard og Damsbo, ialt 2079 Td. Hartkorn, hvilket han arvede 1787 efter sin Søn Axel, hvem det var blevet testamenteret af Oberstlieutn. Preben Brahe og Søster, Fru Susanne Brahe; ifølge Testamentets Bestemmelse antog Geheimeraaden Navnet Wille-Brahe og forenede begge Familiens Naaben. Han var Geheimereferentsraad, hvid Ridder, Stiftammand og døde 1789, hvorefter Sønnen, Preben Wille-Brahe, arvede Godserne og med kongelig Tilladelse 1798 af Stamhuset Hvedholm oprettede Grevstabet Brahesminde og d. 20 Novbr. 1811 for sin

næstældste Søn, Baron Sigfred Wille-Brahe og dennes Afkom af Egeffov et Stamhus, der dog først skal træde i Kraft efter Faderens Død. Grev Preben Wille-Brahe er nu Geheimereferentsraad, Kammerherre, Storkors af Dannebrog og Dannebrogsmænd og i Besiddelse af Grevstabet Brahesminde, Stamhuset Egeffov samt Hovedgaarden Svandholm.

Stamhuset Egeffov udgjør efter den nye Matrikel 59 Td. frit og 567 Td. ufrit Hartkorn; efter den gamle Matrikel hørte der til Stamhuset ved dets Oprettelse:

1. Hovedgaarden Egeffov frit Ager og Eng

Hartkorn	49 Td. 6 St. 1 Fd. = 1/2 Alb.
Areal: 690 Td. Land	Skovskylv . . . 8 — 1 — — — —
Ager og Eng	Møllekvild . . . 3 — — — — —
600 Td. Land	ufrit Ager og Engs Hartk. 37 — 6 — 3 — 2 1/2 —
Skov.	Skov- og Møllekvild . . . 2 — — 2 — 1/2 —

2. Tiender: Konges og Kirketienden af Dverndrup Sogn

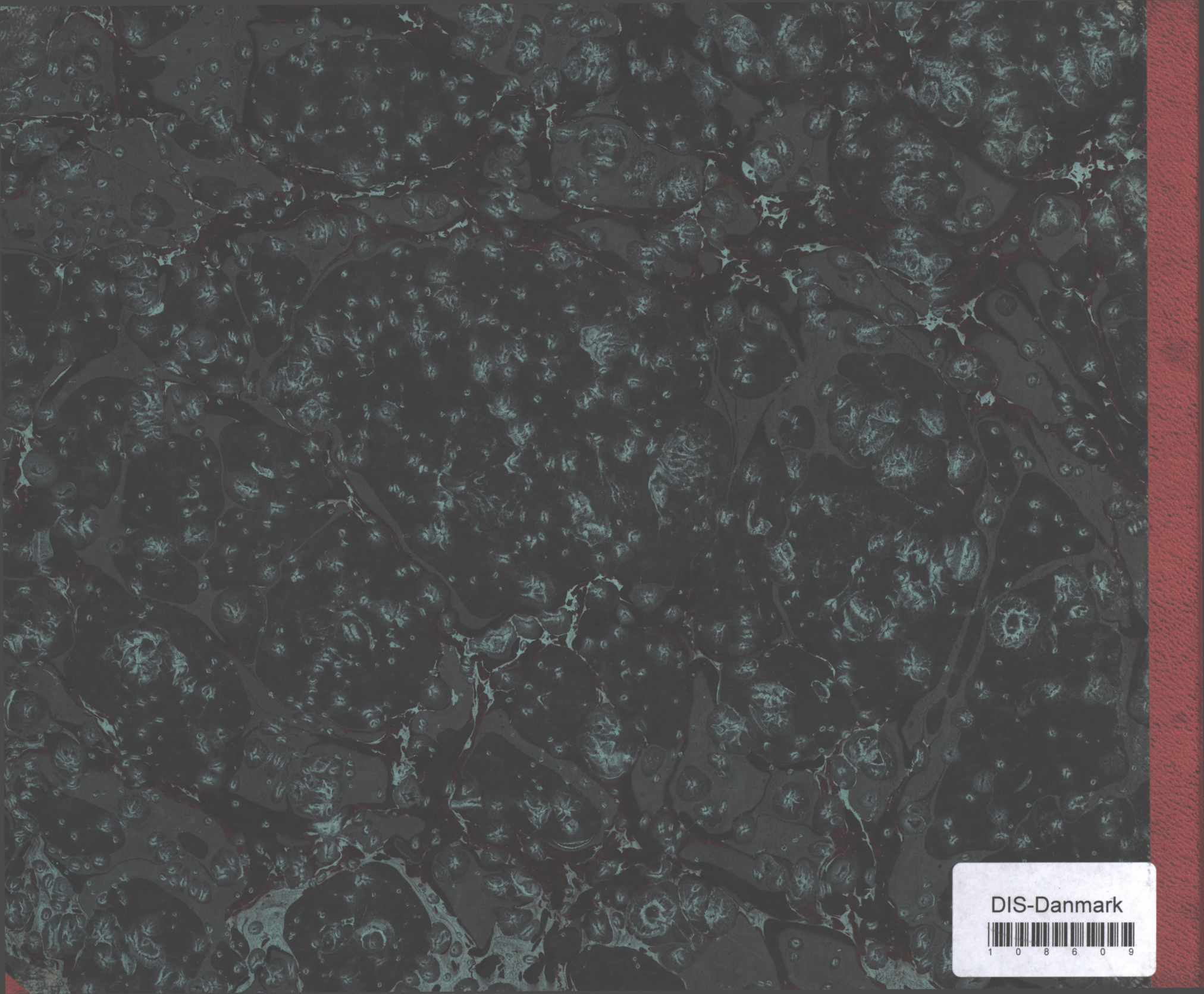
Konges og Kirke-Tienden af Dverndrup Sogn	43 — 2 — 3 — 1 —
Konges og Kirke-Tienden af Lunde Sogn	32 — — 1 — 1 —
Kirketienden af Kirkeby Sogn	13 — 6 — — — —

Det tiendepligtige Hartkorn udgjør ialt 1073 1/2 Td.

3. Bøndergodset udgjør Ager og Engs Hartkorn	340 — 1 — 1 — 2 1/2 —
Det bestaaer af 73 Gaarde og Boelstæder samt 80 Huse.	Skov- og Møllekvild . . . 4 — 5 — 1 — 2 —

Summa Hartkorn af alle Slags 534 Td. 6 St. 3 Fd. = 1/2 Alb.

DIS-Danmark

